РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 26-го січня 1918. Ч. 11. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Saturday, January 26, 1918. No. 11.

АВСТРІЯ ВІДДАЄ ХОЛМЩИНУ УКРАЇНІ.

НІМЕЧЧИНА ЖАДАЄ ВІД РОСІЇ ПРИБАЛТІЙСЬКИХ КРАЇВ.

Російські делєгати ухвалили одногосно відкинути мирові предложеня Німеччини.

Поголоска про революцію в Австрії і іменоване революційного правительства.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 26, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ТОРГ В СПРАВІ ХОЛМЩИНИ.

Австрійці хочуть виміняти Холмщину на збіже.

ПЕТРОГРАД, 23. січня. — **Переговори між Українцями і центральними державами виказують приязний настрій.**

Австрійці зробили предложене, ЩО ГОДЯТЬ СЯ ВІДСТУПИТИ ХОЛМЩИНУ УКРАЇНСЬКІЙ РЕПУБЛИЦІ, АЛЕ ПІД УСЛІВЄМ, КОЛИ УКРАЇНЦІ ЗОБОВЯЖУТЬ СЯ ПОСИЛАТИ ЦЕНТРАЛЬНИМ ДЕРЖАВАМ ЗБІЖЕ І ИНШІ СРЕДСТВА ПОЖИВИ БЕЗПРОВОЛОЧНО ПО ЗАКЛЮЧЕНЮ МИРА.

Холмщина другою Альзацією у східній Европі.

ВАШІНҐТОН, 24. січня. — Холмщина, яку Австрія є готова віддати Україні, є областию в полудневосхідній Польщі (?) на західнім березі ріки Буга, допливу Висли. Населене, переважно Українці, вже від давна бажало сполуки з Україною.

Около пять літ тому назад дума ухвалила закон в справі відлученя Холмщини від Польщі і злучене її з Україною, але сього закона не переведено з причини ворожого становища німецьких союзників і російських націоналістів.

В урядових кругах панує гадка, що Холмщина може становити друге альзацьке питане у східній Европі.

(Закон в справі відділеня Холмщини від Польщі в дійсности був переведений. Холмщину виділено з люблинської ґубернії, яка належала до ґенерал-губернторства варшавського, і прилучено яко окрему ґубернію до ґенерал-ґубернаторства київського.—Протест проти вилученя Холмщини вносили Поляки).

Австрія і Німеччина ріжнять ся у своїх поглядах щодо висліду переговорів з Українцями.

ЛОНДОН, 23. січня. — Одним з дальших доказів тертя між Берлїном і Віднем є факт, **що у Відни оголошено в справі мирових переговорів з Українцями зовсїм відмінний звіт від звіту, який був вчаснїйше оголошений в Берлїні.**

В німецькім звіті була висказана гадка, що вже осягнено дійсну **підставу до мира** та що успішний вислїд переговорів є **вже майже осягнений; натомісць віденський звіт висловлюєть ся в сїй справі майже песимістично.**

Вислїд переговорів з Українцями дає лише надію на мир.

ЛОНДОН, 23. січня. — Віденське урядове донесене, яке надійшло сюди дорогою через Амстердам, подає з вислїду мирових переговорів між центральними державами і Україною в Брестю Лит. значно осторожнїйший звіт ніж недавне півурядове донесене німецьке, після котрого виходило, що прийшло до дійсної угоди.

Віденське урядове донесене говорить лише **про „добре узасаднену надію" на переговори, ведучі до згоди щодо підстави мирового договору.**

Німецька рефлексія сього погляду **находить ся в берлїнській часописи „Таґеблят"**, в якій **сказано, що** віденське представлене вислїду мирових переговорів **з Українцями треба вважати остатним. Часопись говорить дальше, що** попереднє півурядове донесене про осягнене **порозуміня не годить** ся зі змістом, **виданім до оголошеня.**

Большевики обжаловують аліянтів за становище України.

ПЕТРОГРАД, 23. січня.—**Делєґації і посольства аліянтів піддержують Українську Центр. Раду проти правительства народних комісарів** (большевиків), доносить нинїшний урядовий звіт.

В Киеві ведуть ся змови при співучасти військових і дипльоматичних агентів аліянтів. Кажуть, що се уможливило Радї розпочати тайні переговори в Брестю Литовськім.

Аліянти невдоволені з угоди Українців з центр. державами.

ВАШІНҐТОН, 24. січня.—**Наспівші вісти про угоду щодо мирових услівий між правительством України і центральними державами, на підставі котрої Україна має доставляти німецьким союзникам средства поживи в заміну за освободжене ними занятих українських територій, викликало велике невдоволене в тутешних російських урядових кругах.**

Сказано, що Україна, заключаючи таку угоду, зраджує не лише інтереси бувших союзників Росії в принятім проекті мира, але й самі услівя мира становлять визиваючий акт і є з тої причини пожалованя ґідні.

Власти не хочуть заявити ся, як приймуть західні держави і Злучені Держави урядове донесене про заключене мира. В російських кругах ще перед іменованем мирових делєґатів на конференцію в Брестю Литовськім вірили, що Україна позістане вірною аліянтам. І тому теперішні вісти викликали значне затрівожене.

Дипльомати заповідають, що держави аліянтів не схочуть признати ані мира, заключеного з Україною, ані самої української республики.

„Коли Росія прийде до сил — заявив один дипльомат — **від теперішного пораженя, вона сама не стерпить відокремленя України від своїх земель. В противнім случаю Росія втратить на полудни доступ до Чорного моря, а рівночасно й свій найбогатший шпихлїр".**

Делєґати від харківської ради прибули до Брестя Лит.

БЕРНО (Швайцарія), 24. січня. — Несподіваний приїзд зовсім нової української делєґації до Брестя Лит. для веденя мирових переговорів спричинив німецьким делєґатам значні клопоти.

Як се доносять телєґрами з Берлїна, **новоприбувші делєґати заперечили авторітетови другої української делєґації промовляти в імени українського народу. Сказано, що новоприбувші українські делєґати обіцюють попирати большевиків.**

Попередні телєґрами з Берлїна доносили вже про формальне підписане окремого мира між Німеччиною і новою українською републикою.

(Висше згадану делєґацію вислала на зазив правительства большевиків харківська українська рада, зложена з большевиків).

Надіють ся рішаючої битви.

ПЕТРОҐРАД, 23. січня.—Нинїшний урядовий звіт правительства большевиків доносить про побіду червоної сторожі над військами Української Центральної Ради в Полтаві.

На полудневім українськім фронтї поступлено напеоед. Занято Новгород Сіверський і зближено ся в напрямі Бахмача.

Українські війска уступають. **В короткім часї треба надіяти ся рішаючої битви.** Большевики заняли деякі місцевости, як Сарна, Ахтирка і Троіцк.

8-дневна битва з большевиками під Ясами.

ПЕТРОҐРАД, 23. січня. — **Чотири милї від Ясів** (Румунія) **прийшло до битви між військами Українців і большевиків. Битва тривала через 8 днів.**

Серед таких обставин трудно післати поживу до Румунії і до міст північної і західної Росії. Трохи поживи перевезено з України на північ на підставі окремої умови, але справа транспортованя є дуже утруднена.

Моряки в Киеві в битві з офіцирами.

ПЕТРОҐРАД, 23. січня. — В Києві убито недавно кілька осіб, коли прийшло до битви, яку викликали моряки, домагаючи ся, щоби офіцири усунули свої відзнаки.

Замах на жите ґен. Щербачева.

ПЕТРОҐРАД, 23. січня. — Дня 20. грудня зроблено замах на жите ґен. Щербачева, команданта російських війск на румунськім фронтї. Замах ударемнено.

(Ґен. Щербачев був іменований головним командантом українських війск на цїлім полудневозахіднім фронтї).

Мирові переговори.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

НІМЦЇ ЖАДАЮТЬ ВІД РОСІЇ ПРИБАЛТІЙСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

Справа Холмщини має бути порішена лише на переговорах з Українцями.

ПЕТРОҐРАД, 23. січня. — **Росія мусить віддати Курляндію і всї прочі балтійські землї, в противнім случаю Німцї розпічнуть наново военні операції і в протягу тижня займуть Реваль,** заявила німецька делєґація на послїднім засїданю комісий в Брестю Литовськім.

Дальше веденє мирових переговорів відложено до 20. січня, щоби дати російським делєґатам змогу взяти під розвагу німецькі услівя.

Звіт зі засїданя вказує, що Німцї займили рішуче становище і зовсїм ясно поставили домаганя, від яких вони не думають відступити.

Секретар української делєґації здав звіт з відбутих нарад. Сказано, що російські делєґати рішили зажадати від делєґатів центральних держав, щоби вони поставили свої остаточні жаданя.

Німцї назначують будучі границї Росії.

Ґенерал Гофман, один з німецьких делєґатів, дав відповідь, отворивши мапу і подаючи отсї лінії, які мають становити будучі границї російської держави:

„Від побережа Фінського заливу, на схід до островів Моон Сунд, до міста Валк, на захід від Мінска аж до Брестя Литовського".

Сї лінії виключають зпід Росії Курляндію і всї провінції балтійські.

Справа Холмщини.

Російські делєґати запитали відтак **про услівя центральних держав щодо територій, положених на полудне від Брестя Литовського (Холмщина).**

Ґен. Гофман відповів, що **дискусія в сїй справі буде вестися лише з Україною.**

Камінев, член російської делєґації, поставив отсе питане:

„Припустїм, що ми не згодимо ся на такі услівя. Що ви думаете робити?"

На се мав ґен. Гофман відповісти.

„Тоді в протягу тижня наші війска займуть Реваль".

Потім російські делєґати просили о перерване засїданя, на що делєґати центральних держав нерадо згодили ся. Німцї заявили, що се останний раз, що вони годять ся на відкладане засїданя. Жадане в справі відложеня мирових переговорів поставив Троцький, голова російської делєґації, представляючи, що він хоче німецькі мирові услівя предложити на конґресї роб. і салд. депутатів.

Троцький закидає Німцям заборчі пляни в цїли знищеня Росії.

ЛОНДОН, 23. січня. — Лев Троцький, большевицький міністер загр. справ, який повернув в понедїлок з Брестя Лит. до Петроґраду, заявив перед кореспондентом „Ексчендж Телеграф", **що німецькі услівя переважно пособляють заборчим плянам; вони мають на меті здавити Росію на поли економічнім і політичнім.** Австрійські делєґати не відграють великої чинної ролї в переговорах, додав Троцький; вони годять ся вповнї з кождим предложенем Німців.

Карахан, секретар російської делєґації в Брестю Лит., заявив, що російська делєґація внесла урядовий протест до д-ра Кільмана і ґр. Черніна, предсїдателів делєґацій центральних держав, в справі пропущеня в німецькім урядовім звітї заяви Льва Троцького, яку він зложив на останнім засїданю в справі політики центральних держав. **Троцький заявив іменно, що по двотижневих переговорах Німеччина і Австрія обстають при услівях, які противлять ся принципам, признаним у їх заяві з дня 25. грудня, а які відносять ся до мира без заборів і відшкодованя.**

Німцї ніяк не жочуть згодити ся на опорожнене територій.

Довгий звіт большевицької телеґрафічної аґенції про переговори в Брестю Лит. говорить з натиском, **що Німцї рішучо не хочуть дати жадної ґарантії щодо опорожненя занятих територій.**

„Серед таких обставин, — говорить ся у звітї — слово самовизначене звучить як глум з принципів і народу".

Відтак у звітї є поставлене питане, яку цїль мали австро-німецькі імперіялїсти, признаючи дня 25. грудня принцип демократичного мира. Відповідь на се така: Такасама цїль, яку мали Вілсон, Ллойд Джордж і инші імперіялїсти, виставляючи свою демократичну програму і кидаючи людство під цїлковиту контролю капіталу".

Після ріжних міркувань щодо причин, задля котрих Німцї надали переговорам такий напрям, говорить ся в звітї дальше отсе:

„Революція не може жити в атмосфері облуди і фальшу. Можливо, що революція під дану хвилю не буде всилї відкинути прихильників заборів, але вона нїколи не понижить ся, щоби чорне звати білим, і нїколи не позволить, щоби брутальні заборчі пляни прикривати фіґовим листком демократії.

„Велике значіне переговорів в Брестю Лит. полягає в тім, що вони стягнули з німецького імперіялїзму його фальшивий плащ, позичений в демократичній ґардеробі, і відкрили страшну дійсність заборчости великої власности і капіталу. Більше від переговорів нема що жадати".

РОСІЙСЬКІ ДЕЛЄҐАТИ ВІДКИНУЛИ НІМЕЦЬКІ МИРОВІ УСЛІВЯ.

Остаточне рішене зависить від конґресу роб. і салд. депутатів.

ПЕТРОҐРАД, 23. січня. — **Російські делєґати, які беруть участь на конференції в Брестю Литовськім, рішили одноголосно відкинути мирові услівя, предложені Німеччиною.**

Таке рішене делєґатів подав динї до відома преси член російської делєґації, Камінев, який враз з Троцьким прибув до Петроґраду.

Камінєв доносить дальше, що **Німцї, предкладаючи свої мирові услівя, заявили, що се послїдне їх предложене, та що на случай, коли би Росія не хотїла їх приймити, німецькі війска в протягу тижня займуть місто Реваль.**

Остаточне рішене, чи має бути мир, чи дальша війна, буде залежати, як се заявив Камінев, **від конґресу роб. і салд. депутатів, якому ся справа буде предложена.**

Прочі члени делєґації остали ся в Брестю Лит., щоби не виглядало, що переговори нараз зірвано.

Німецький канцлер надїєть ся успішного заключеня мира з Росією.

БЕРЛІН, 24. січня. — **Державний канцлер, ґр. Гертлінґ, у своїй промові в парляменті заявив, що він має повну надію на скоре і успішне заключене мирового договору з Росією.**

Взивають правительство до зірваня переговорів з большевиками.

АМСТЕРДАМ, 24. січня. — **Німецькі політичні круги вважають положене в Росії яко незвичайно критичне,** як се доносить берлїнський „Льокаль Анцайґер".

Часопись каже, що останні вісти з Петроґраду вказують, **що верховна власть большевиків є сильно загрожена та що тепер заходить питане, чи було би вказане вести дальше переговори з людьми, яких анархія може кождої хвилї змести.** Дальше часопись додає, що політичні круги розважують тепер справу, який вплив могли би мати останні події в Петроґраді на переговори в Брестю Литовськім.

Ґен. Гофман грозить Росії відкликанем делєґації.

ЛОНДОН, 23. січня. — **З Петроґраду доносять, що центральні держави домагають ся окремого обходженя з німецькими полоненими офіцирами і грозять на случай відмови зі сторони російського правительства відкликанем делєґації, яка під теперішну пору находить ся в Петроґраді.**

Кореспондент доносить, що таку заяву зложив ґен. Гофман, німецький делєґат в Брестю Литовськім. Російське правительство має намір трактувати полонених офіцирів на рівні зі жовнірами.

Революція в Австрії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Поголоска про революцію в Австрії.

ПЕТРОҐРАД, 24. січня. — **Бездротна телєґрама,** яку нинї тут одержано, **доносить про вибух революції у Відни.**

Телєґрама надійшла до Смольного Інституту, головної кватири правительства большевиків.

Телєґрама доносить, **що революціонери іменували тимчасове правительство.**

Міністер загр. справ, Лев Троцький, оголосив сю телєґраму. В телєґрамі нема однак ані згадки імен нового правительства ані жадних близших подробиць.

Австрія урядово заперечує.

ЛОНДОН, 24. січня. — Телєґрами з Відня доносять, **що нинї видано у Відни урядове заперечене вістки про поваленє австро-угорського правительства.**

Лїтвінов заповідає революцію.

ЛОНДОН, 23. січня. — Промову Максима Лїтвінова, непризнаного амбасадора большевицького, яку він виголосив вчера вечером на конференції робітничої партії в Нотінґем, принято радо. Кажуть, що його промова була найбільше грозяча зі всїх промов, виголошених дотепер послами союзних держав.

Лїтвінов заявив у своїй бесїдї, що **російський нарід підійняв революцію не лише проти царя, але й проти війни. Большевицькі делєґати в Брестю Литовськім,** говорив він, **грозять знищити цїлий капіталїстичний і імперіялїстичний сьвіт і висказав переконане, що за російською революцією прийде також до революції в Німеччині і „ми надїємо ся її також і деинде" додав вкінци Лїтвінов.**

На мори.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Німцї затопили два кораблї; згинуло 718 людий.

ЛОНДОН, 23. січня. — Через затоплене двох кораблїв Німцями, яке мало місце на Середземнім мори три тижнї тому назад, **згинуло також 718 людий,** як се урядово заявив нинї в парляменті Мекнамара, фінансовий секретар адміралїції.

Оголошене втрати кораблїв і людий відложено, як се заявив секретар, з тої причини, щоби найперше повідомити кревних погибших.

Нові підводні лодки німецькі.

ПАРИЖ, 23. січня. — Німеччина відкликує свої підводні лодки до їх операційних підстав, щоби розпочати переводити новий плян кампанії.

Доносять іменно, що давнїйші підводні лодки мають бути заступлені новими лодками, які є вкриті панцирем і воружені в тяжкі гармати.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.

BOHDAN DUTKEWYCH, Managing editor.

NICHOLAS D. WELYCHKO, Assistant editor.

ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

З БІЖУЧОЇ ХВИЛЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Українські делєґати на мирові переговори.

Амстердам (Голяндія), 4. січня. — До Брестя Литовського прибули вже отсї делеґати з повновластию від Української Центральної Ради: Г. Ф. Левитський, Н. М. Любинський, М. Н. Полосов, А. А. Севрюк; прочі члени місії і її предсїдатель Голубович мають незадовго прибути.

Орган Винниченка про большевиків.

Офіціяльний орган української соціял-демократії, київська „Робітнича Ґазета" з приводу обнятя большевиками власти в Росії писала так:

„Ми годили ся з большевиками в многих справах. Ми і вони домагались, і ще домагаємось, як найскоршого мира, передачі земель великих власників і инших нашому збіднїлому селянству. Ми і вони боролись, і ще боремось, за контролю над промислом, за максимальне оподаткованє великої власности і капіталу. Але навіть коли ми працювали разом проти нашого спільного ворога, ми ніколи не згоджували ся цілком. Ми були за українською демократичною републикою і за федерацією з другими народами Европи, а вони ставились зовсїм инакше до національних, культурних і полїтичних потреб нашого народу".

Кілько є Українців?

Професор др. Степан Рудницький обчисляє, що на українській територїї в межах давної Росії було Українців пісдя російських урядових обчислень з 1910-го року — 28,500.000 душ. Колиж узяти під увагу, що населенє в Росії в останних роках зростало (також після урядового обчисленя) майже о 2% (1.8%), то випаде, що за останних 7 лїт число Українців на Українї російській зросло меньше- більше о 3½ міліона (около пів міліона річно). Значить, теперішне число Українців на російській Українї виносить около 32,000.000 душ. Як до сього додамо найменьше 5 міліонів Українців з України австрійської (Галичини і Буковини) та угорської, то число українського народу на територїї українській тепер виносило би **37 міліонів.** Колиж дочислимо до сього Українців, що поселили ся в московських і мішаних ґуберніях (астраханській, саратівській, самарській, оренбурській) европейської Росії, а дальше — в центральній Азії, в полудневій Сибіри і над Тихим океаном, то число українського народу в Европі і в Азії досягне до 39,000.000. До тих 39 міліонів треба ще додати понад 1 міліон Українців в північній і полудневій Америцї і тоді загальне число Українців на 3-ох кулях земських дійде до **40 міліонів.**

Тепер яких 3 міліони Українців жиє яко кольоністи на Московщині, в Азії і в Америці, але по війнї найменьше половина з них вернеть ся на рідні землї і число населеня українського на територїї українській скоро зросте.

Треба би взяти ще також під увагу і те, що підчас війни богато Українців полягло на полях бою, а богато також померло від пошесних недуг і голодованя підчас вигнаня з рідних земель. Се число може бути досить значне, але з огляду, що ми не беремо тут на увагу несправедливої конскрипції московської, польської, румунської і мадярської, ми можемо сьміло сказати, що зменьшене число через ті страти в часї війни було би дорівнане тою надвишкою, яку би відчислено від згаданих пофальшованих конскрипцій.

З уваги на те з великою імовірностию можна вже тепер твердити, що **загальне число Українців є тепер около 40 міліонів, а на самих землях українських — около 37 міліонів.**

Найблизша, справедлива конскрипция на вільній Українї ствердить се, або викаже, що число Українців перейшло ще сї обчисленя.

Простір землї української, на якім жиє масово 37 міліонів Українців, виносить 850.000 квадратових кільометрів, або около 330.000 квадратових миль (американських).

Що буде з Австрією?

Не так нас обходить доля Австрії, як теперішних її українських провінцій, себто — східної Галичини і північної Буковини.

З донесень про мирові переговори в Брестю Литовськім виходило би, що там сю справу полишено.

Певна річ, що українська делеґація підносила справу злуки тих земель з Україною, але коли не могла осягнути своєї цїли, мусїла обмежитись домаганем звороту українських земель, занятих підчас теперішної війни.

Сказано навіть було в телеґрамах, що обі сторони згодились не мішати ся одна одній до внутрішних справ. Можливо, що се малоб відноситись і до земель українських в Австрії, але ми сподїваємо ся, що українська делеґація дала таку заяву аж тоді, як дістала від австрійської делеґації запоруку про будуче становище українських провінцій в Австрії.

Сподїваємо ся, що українська делеґація передівсїм зажадала запевненя, **що українські землї не будуть влучені до Польщі,** а дальше, **що будуть злучені в Австрії в одну провінцію і дістануть як найширшу самоуправу на демократичних основах.**

З тим домаганем, можна сподїватись, поїхали австрійські делеґати до Відня.

Австрія мусить ту справу полагодити, як хоче заключити мир з Україною, а як сама полагодить, то лїпше для неї і для поваги її, яко держави самостійної.

Можливо, що й австрійське правительство се як слїд розуміє, але мусить здобутись на крихітку рішучости супроти диких польських претенсій на українські землї.

Та відрадною проявою є, що розуміють се бодай австрійські соціялісти.

Телеграма з Амстердаму доносить ось-що з австрійського парламенту:

„Віктор Адлер, провідник соціялістів, сказав, що се, що робітники осягнули дорогою концесій, є тільки початком. Він домагаєть ся, щоби Чернін, міністер заграничних справ, перевів свою програму, яку проголосив, а потім додав: „Ми не хотїли війни, але тут, в тій палатї, є деякі, котрі її хотїли. Ми мусимо тепер з тої війни видістати, що можливо. **Монархія мусить бути цїлком перебудована. Вона мусить статись демократичною федеративною спілкою народів, якою нарід одушевляєть ся і за яку готовий боротись".**

Ся заява провідника нїмецьких соціялістів в австрійськім парляментї вказує, що демократія в Австрії зрозуміла теперішне положенє і хоче улекшити своїй державі мир з Україною.

Демократична федеративна спілка народів — се значить перечеркненє польських плянів супроти Галичини; се значить, що Галичина булаб подїлена і до східної Галичини була би прилучена українська часть Буковини так, щоби повстала одна самоуправна українська провінція.

В Австрії — як доносять депеші — тепер ширить ся революційний рух, який безперечно стремить передівсїм до перебудови Австрії у демократичну федеративну спілку народів.

Тільки така розвязка австрійського питаня може улекшити мир між Австрією й Україною та створити підставу до можливих сусїдських зносин на будуче.

СПРАВА ХОЛМЩИНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

В попереднім числї „Свободи" ми писали, що можливо, що австрійські мирові делєґати в Брестю Литовськім прирекли делєґатам українським тільки зворот занятих українських земель, себто — Холмщини, части Волинї і малої частинки Поділя, а щодо української Галичини і Буковини не дали жадних приречень, значить — не згодились на проєкт Українців, аби ті землї були злучені з Україною.

Останні телєґрами показують, що наше припущенє сповнило ся.

Вчерашна депеша з Петроґраду доносить, що **Австрія згодила ся віддати Холмщину Українї,** під услівєм, що по заключеню мира Україна доставить Австрії певну скількість збіжа.

Про Волинь і Поділє не говорить ся, бо то є самозрозуміла річ, що волинські і подільські землї (Австрія заняла трету часть Волинї і маленьку частинку Поділя) має Австрія звернути Українї, бож се часть України.

Щодо Холмщини то про сю справу був спір між Українцями і Полянами. Холмщина — се край, заселений Українцями, але донедавна був він складовою частию російської Польщі, або так званого „польського королївства". Ще тому 8 лїт Холмщина творила часть польської ґубернії люблинської, але власне тому 8 лїт **російська дума (трета) ухвалила вилучити Холмщину з Польщі, утворити з неї окрему ґубернію і віддати її під адміністраційну управу київського ґенерал-ґубернатора, під зверхностию центрального правительства в Петроґраді.**

Поляки тоді піднесли були великий крик і називали вилученє Холмщини в окрему ґубернію „четвертим подїлом Польщі", але Українцї приняли се з вдоволенєм. Вони знали, що Москалї мали супроти Холмщини русифікаційні пляни, але — як казали — **лїпше мати одного ворога ніж двох,** і вкінци показало ся, що дійсно добре сталось, що Холмщину вилучено з польської неволї.

Одначе, коли Австрія заняла Холмщину (вже тому 2 роки), Поляки вважали се приверненєм Холмщини до Польщі і зачали в Холмщинї прямо діявольську аґітацію, щоби „спольщити" Холмщину. Закладали в Холмщинї свої школи, добре звісні „кулка" і тим подібні польські „зазулині яйця", сподїваючи ся, що на тій підставі зможуть мати право домагатись прилученя Холмщини до Польщі.

Австрійські Українцї як могли так поборювали польських наїзників, а Холмщани, які перед наїздом австрійських війск втїкли до східної Білої Руси, по революції в Росії на зборах ґрімко заявили, що **„домагають ся злуки Холмщини з материю Україною",** але все те не мало великого впливу на рішаючі круги в Австрії, де панували впливи польської шляхти.

* *

Одначе, коли прийшло до мирових переговорів, Австрія вже не числила ся з польськими претенсіями, але зі своїм інтересом.

Її інтерес в теперішну пору — заключити мир з Україною. Та всетаки австрійські делєґати представляли українським мировим делєґатам, що Австрія „робить жертву" нїби тому, що і Поляки мають до Холмщини претенсію і за ту жертву домагали ся, аби Україна доставила Австрії пшеницї по заключеню мира. Українські делєґати розуміють добре, що то не є жадна жертва зі сторони Австрії та що Поляки можуть мати „претенсію" до України, **але права жадного не мають,** одначе вони радї, що пшеницею з України можуть викупити її холмську землю з довголїтної польської неволї.

Холмщина — се край невеликий, понад 4.000 квадратових миль, меньше-більше як четвертина східної Галичини, а натерпілась вона стільки польської неволї і московського катованя, що вже терпінєм своїм заслужила собі дістатись на волю — до української републики.

Поляки цїлими столїтями старали ся спольщити Холмщину, а тому сорок кілька лїт царська Росія баґнетами і кулями „навернула" холмську Україну з грецько-католицької на православну.

„Навернено" тоді і греко-католиків з сїдлецької ґубернії. В 1875 році 50.000 українських селян і кількадесять сьвященників під російськими баґнетами „перейшло" на православє. Се Українцї зі східної части сїдлецької ґубернії, яку причисляєть ся до Польщі.

Чи про сїдлецьких Українців забуто на мировій конференції, не знаємо. Але може забуто, бо инакше згадувано би про них спеціяльно, з уваги, що тут Поляки ще більшу претенсію підносили би ніж до Холмщини й Австрія також ставила би якесь домаганє викупу.

Повідомленє.

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄТЬ СЯ ВСІХ ІНТЕРЕСОВАНИХ, ЩО В МІСЯЦЯХ: СІЧНИ, ЛЮТІМ І МАРТІ, БУДЕ ПРИНИМАТИ СЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ЗА ПОЛОВИНУ ВСТУПНОГО.

ДОЛЯ ГАЛИЧИНИ.

Австрія, Україна і Польща а Галичина, і надії австрійських політиків а Німеччина.

Швайцарська „Нає Цірхер Цайтунґ" містить отсю телеґраму:

„**Відень** (Австрія), 3. січня 1918. — Польські делеґати Кухаржевский і Розтворовский будуть мати дорадчий голос на мирових переговорах завтра. Ґраф Тарновский буде сталим речником польських бажань в справі мира, який узнав би независимість Польщі, попереджену виборами до польського парляменту. Справа конституційного союза з габсбурською монархією буде порішена пізнїйше в парляментах Австрії, Угорщини і Польщі, але подробиці ще й доси не полагоджені; не полагоджено навіть питаня дійсного чи лише персонального союза. Дуже можливо, що Угорщина одержить ширшу независимість, головно у військових справах. **Польща займе подібне становище супроти Галичини, а Українцї східної Галичини одержать широку автономію. В полагодженю сеї справи богато заважить становище української републики супроти центральних держав.** Щодо польських округів на Литві польські круги у Відни сподївають ся, що їх влучить ся до Польщі; вони кажуть, що проти сього пляну Берлін не стане в опозиції".

*
* *

У лондонськім „Дейли Телеґраф-і" читаємо:

„**Медіолян** (Італія), 6. січня 1918. — Ґраф Чернін, австрійський міністер заграничних справ, відїхав у вівторок рано з Відня до Брестя Литовського разом із шефом свого кабінету, д-ром Ґрацом, і зі своїми повновласниками, бароном Адріяном, ґрафом Коллєредо-Мансфельдом і з ґрафом Чаки. Перед відїздом ґраф Чернін говорив з кількома ґазетярами і з того стало ясним, чого Австрія сподїваєть ся від переговорів. Мапа Европи має піддати ся цїлковитій зміні в користь Австрії. Росія вже не буде граничити з австрійською монархією. Від Буковини до Шлезка повстануть нові політичні держави. Україна буде независимою, таксамо як і Польща, і сї дві держави війдуть або евентуально не війдуть в склад австро-угорської монархії. Але одно є певне: вони посунуть російську границю на сотки миль. Коли би навіть переговори з петроґрадськими максималїстами цїлком перервали ся, то ґраф Чернін буде вести переговори впрост з українськими делєґатами, пропозиції котрих інтересують австро-угорську політику навіть більше безпосередно. Справи піднесені в Брестю Литовськім будуть тїсно відносити ся до будучих відносин як Угорщини так і Австрії. Відбудова Польщі, після думки австрійського політика, є великим новим фактором. Се, говорив він, признала тепер вповні також Росія. Тепер питанє є лише щодо будучности Польщі. Треба дуже сумнївати ся, щоби вона відказала ся від злуки з австро-угорською монархією. Ґраф Чернін думає, що Польща буде занадто відділена зі своїм 12-міліоновим населенєм, і не буде жити в спокою. Вона буде тягнути на полудне, а, сусїдуючи між трома великим мілїтарними державами, її природним бажанєм буде злучити ся з одною з них, іменно з наддунайською монархією. Се тому, що Австро-Угорщани горячо привитають принцип відданя Галичини Польщі, а вони, яко дві держави в одній, будуть творити знова часть монархії. Се є просте говоренє і поясненє розуміня про сильну анексію. Але віденські амбіції тут не сягають. **Тут є вже навіть готова пропаґанда приготовити злуку нової української републики з австро-угорською монархією. У Львові під опікою Відня відбув ся Український Конґрес, на якім галицькі Українцї жадали заступництва на брестьлитовській конференції. Вони жадали, щоби східну Галичину не віддавати Польщі, але новій републицї Українї під услівєм, що нові українські держави будуть прилучені до габсбурської монархії".***)

*
* *

З повисших двох телеґрам, які однак до Америки не дістали ся у своїм часї, але аж тепер посередною дорогою опинили ся в наших руках, довідуємо ся про неймовірні річи. Виходило би, що Австрія не лише не думає віддати Галичину Українї, але ще має навіть надію на злученє України зі собою. Що в Австрії так думають, се є дуже можливе, але що воно так не станеть ся, то не треба й сумнївати ся. На пропозицію злуки України з Австро-Угорщиною не згодилаб ся не лише Україна, але навіть і Німеччина.

Пізнїйші телеграми говорять що иншого. Приміром телєґрама з Лондону, з датою 14. січня 1918, доносить про конференцію військових партій в Берлїнї і про ухвали сеї конференції. Іменно третою точкою програми німецької військової партії є „заключити скорий мир з Україною в цїли позисканя собі України, роблячи її сильною охоронною державою між Австрією і Росією, ослаблюючи Росію і запобігаючи можливости поширеня Австрії в тім напрямі".

Знова берлїнський соціялїстичний „Форвертс" ширше поясню́є повисшу програму. „Нова німецька програма — пише „Форвертс" — обіймає відданє української Галичини українській републицї, творячи в сей спосіб сильну Україну, яко противагу супроти Австрії, без ніякого кошту зі сторони Німеччини. Се значить скріпленє української републики на шкоду територіяльних аспірацій Польщі й Австрії".

Вже повисші слова кажуть, що інтереси Австрії і Німеччини на сходї є розбіжні. Австрія готова віддати Галичину Українї під тим услівєм, що Україна навяже союз з Австрією; підчас коли Німеччина рішила віддати Українї Галичину в тій цїли, аби в будучности вона могла знайти в Українї свого приятеля.

Що Німеччина старала і стараєть ся перевести сю справу в житє, нехай послужить понизша телєґрама, яку тут наводимо за філядельфійською „Америкою":

„**Амстердам** (Голяндія), 21. січня. — Австрійський міністер заграничних справ, ґраф Чернін, зрезиґнував, так нинї доносять з Берліна. Вже від кількох днів говорено про резиґнацію Черніна з приводу положеня, яке витворило ся на мирових переговорах в Брестю Литовськім. Австро-угорський міністер був за умірковашим миром без заборів і відшкодовань, але німецькі мілїтаристи його перемогли. Не зважаючи на бажаня австрійського міністра, німецькі посли в Брестю Литовськім війшли в переговори з Українцями, склонюючи ся до полїтики Великої України, яка мала би обнимати часть Галичини".

Можна отже сподївати ся, що справа українських земель в Австрії буде порішена в користь українського народу.

*) Про сей конґрес доносить швайцарська „Л'Юкраїн" (ч. 20, з 20. грудня 1917), але про подібну заяву в тій часописи нема згадки. Противно, часопись зазначує, що конґрес, скликаний Народним Комітетом, ухвалив домагати ся злуки Галичини і Буковини з Україною, яка має бути вільною і независимою державою.

МОЖЕ НЕ ПОДОБАЄТЬ СЯ Українцеви дещо в „Свободї", то тоді не треба прилюдно ганьбити своеї ґазети, бо вона своя; зате добре написати до редакції, що ось то менї те а те не подобаєть ся, а рівночасно треба подбати про зріст ґазети. Коли „Свобода" буде мати богато передплатників, тоді знайде і найлїпших робітників, які вдоволять усїх читачів. І тому треба конечно приєднувати нових передплатників „Свободї".

Кубанська військова рада.

На кубанськім військовім зїзді, відкриваючи засїданє, голова М. С. Рябовіл сказав велику промову про завданя 2-гої Кубанської Військової Ради та привитав гостий, представників инших козачих війск, а особливо „гостий з України", делєґатів Центральної Ради. Висловившись за вільний союз з народами Росії, М. Рябовіл сказав:

И еще, граждане-казаки, нашъ низкій поклонъ...

Граждане-казаки!

Украина прислала къ намъ въ гости пословъ своихъ.

Привѣтствую васъ, братья!... (бурливі оплески). Всі встають. Крики Слава! Слава! Ура! Представників Української Центральної Ради, що займали місця в одній з льож, просять на сцену, де поміщаєть ся президія.

Братья казаки-линейцы!

Я увѣренъ, что вы не осудите, а поймете сердцами вашими тѣ чувства, какія наполняютъ душу мою... да развѣ только мою? Души всѣхъ казаковъ-черноморцевъ въ настоящую минуту... разрѣшите привѣтствовать пословъ матери-Украини языкомъ отцовъ, дѣдовъ и прадѣдовъ нашихъ... (оклики: „просимо", „просимо").

Дорогі гості! Мачуха доля відірвала дїдів наших запорожців від материього лона і закинула їх на Кубань. Більше ста лїт жили ми тут сиротами по степах, по плавнях, по горах без материього догляду...

Царі робили все, щоб вибити з голов наших, з душ наших память про Україну і любов до матери. Царі хотїли зробити з нас душогубів, хотїли, щоб ми, коли прийде той слушний час, час визволеня України, — своїми руками задавили ту волю, щоб ми шашки (шаблї) свої пополоскали в крови матери... (Голоси з місць: „Не діждалиб! Не діждалиб!)"

Та не діждалиб вони сього ніколи!

Не діждалиб, бо хоч душі наші царі понївечили, та не вбили... І ми, — дїти, — руки на матїр не піднялиб... і...

Та минула лиха година...

Прийшла воля, і ми ожили.

Ожили і як вірні дїти матери своєї ідемо тим шляхом, який указала вона.

Ідемо туди, де зорить уже любов між людьми, де жде і нас вільний союз вільних народів... (оплески).

Ідемо і нас не завернуть на свої стежки нї централїсти всяких проб, нї авантуристи всяких марок, нї спасителї вітчини від волї... Не завернуть, бо нам з ними не по дорозї... (сильні оплески).

Будете, брати, на нашій радї і побачите, чи ми вже твердо ступаємо тим битим шляхом волї народів, що мати нам показує, чи ще тільки ми спинаємось іти...

А коли ми ще справдї ідемо не твердо, а тільки може дибаємо ще, то будьте певні, — незабаром, незабаром ми наберемо ся сили і разом з козаками всїх війск пійдемо таки тим славним шляхом... Ще раз витаю вас, любі брати! (Оплески). На сценї появляють ся представники України привитані голосними оплесками і окликами Слава, Ура).

(„Нова Рада", ч. 156, з 20. X. 1917).

ПІСНЯ ВОЛІ.

Чи то казка, чи то дїйсність,
Чи примарилось у снї?...
Хтось прийшов до мене в хату,
Усьміхаючись менї...
Хтось прийшов, за руку стиснув,
Тихо, радісно сказав:
„Друже, годї! Час проснутись!
Ранок радостю засяв!
„Ніч минула... Любе сонце
Ллє проміня навкруги...
Глянь! Весна пануе, сьвято
Перемоги і снаги"...
Сьвято? Весна? Лютий холод
Ще учора панував,
А ланцюх важкий безсилля
Всїх нас міцно закував!...
Хутко встав. В віконце глянув...
Боже мій! А деж Москва?
Се-ж моя Вкраїна люба
Пісню радісно сьпіва...
Чути пісню любу, милу,
Рідну мову... А весна?!
В очи лагідно дивилась
Ріжнобарвна і ясна.
І прислухавсь я до пісні...
Тільки Воля так сьпіва...
І почув я біля себе
Незнайомого слова:
„Бачиш все? Коли ти міцно,
Непробудно роки спав,
Твій Народ собі прекрасний
Храм Свободи будував...
„Стіни падали, давили
Сотнї, тисячі творців,
Але знов ставали стіни
Понад трупами борців...
„І великим храмом Волї
Любий Край наш тепер став...
Чуєш пісню, вільні дзвони?
То Народ собі дістав!"...
І летїли над степами
Вільні, радісні пісні...
Боже мій... То сьвітла дїйсність,
Чи примарилось у снї?...

С. Романчук.

(„Засів").

Домашна війна в Росії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Яке становище займуть соціялісти-революціонери?

ПЕТРОГРАД, 24. січня.—Будучність російського правительства дасть ся виразити найліпше через „знак питаня".

Помимо теперішної сили будучність большевиків є дуже непевна. Яке становище займуть соціялісти-меньшевики, з якими тепер злучили ся також праві соціялісти-революціонери, належить до тайни.

Отворене всеросійського конгресу роб. і салд. депутатів (мав розпочати ся в середу) може рішить справу на найблизшу будучність. Справи мира і поживи будуть, як надіють ся, головним предметом боротьби на конгресі.

Провідники правих соціялістів-революціонерів мають до вибору дві дороги: перша — злучити ся з ген. Каледіном, збираючи війска, які могли би силою повалити большевиків, друга — взяти участь в конгресі і старати ся зединити всї опозиційні елементи проти правительства Леніна-Троцького.

„Батальон смерти" проти большевиків.

ПЕТРОГРАД, 24. січня.—Ниня арештовано провідників заговору проти большевиків. Їх обжалувано, що вони зворохобили звісні „батальони смерти" перейти на сторону меньшевиків.

Один „батальон смерти" находить ся в касарнях під дозором. Підчас ревізії найдено бомби і компромітуючі документи.

„Батальон смерти" робив приготованя, щоби дати оружну поміч соціялістам-революціонерам, які становили більшість на установчих зборах, а які насильно були розвязані на приказ Леніна.

Арештовано поверх 20 соціялістів-революціонерів.

ПЕТРОГРАД, 24. січня. — Поверх 20 соціялістів-революціонерів, які були делегатами до установчих зборів, арештовано тут в понеділок вечером.

В Москві 240 убитих і ранених.

ПЕТРОГРАД, 24. січня. — Підчас демонстрації, яка відбула ся в Москві у вівторок з нагоди річного торжества „кровавої неділї", було 40 осіб убитих і 200 ранених.

Арештовано членів заряду російського Червоного Хреста.

ПЕТРОГРАД, 24. січня. — Большевицькі власти переймили заряд російського Червоного Хреста.

Членів головного заряду, між ними й бувшого міністра загр. справ, Покровського, арештовано яко ворогів революції.

Грозять арештованем чужих амбасадорів.

ЛОНДОН, 23. січня. — В статі, яка була поміщена нині в „Правді", органі ради роб. і салд. депутатів, грозить ся арештованем американського посла, Френсіса, французького, Нюлена, і румунського посла, Діяманді. Всіх трох обжалоує часопись, називаючи їх агентами міжнародного імперіялізму, „який має на цїли знищене російської революції".

Часопись кінчить статю словами: „Коли вони будуть собі позволяти і будуть заходити з нашими жовнірами, ми видамо приказ арештувати тих агентів, не звертаючи уваги, хоч і як вони кричали би про нарушене посольської свободи".

Голод у великих російських містах.

ПЕТРОГРАД, 23. січня.—Від часу розвязаня установчих зборів, що положило конець надії на помирене політичних партій, які себе взаїмно поборювали, вся увага загалу є звернена на брак хлїба та взагалї на брак всяких средств поживи, на застій комунікації та торговельного житя, спричиненого замкненем банків.

Москва, Петроград і всі прочі великі міста північної Росії мають мало хлїба.

Денну порцію хлїба зменьшено в Петроградї до одної четвертої части фунта, а яйця після розпорядженя комісії для поживи є дозволені лише для дітий у віці низше трох років, причім на одну дитину визначено 4 яйця на місяць. Поминаючи се заряджене, яєць взагалї не можна дістати за жадну ціну.

Комісія ограничила також споживане сьвіжого мяса для дітий у віці від трох до дванайцять років, призначуючи для одної дитини пів фунта мяса місячно.

Нині вийшло в житє розпорядженє в справі здержаня особових поїздів, яке має на цїли уможливити довіз поживи зі Сибірі.

Зелїзничі робітники старають ся удержати зелїзничий рух, але льокомотиви і вози є дуже знищені, а крім того спиняють рух мандруючі віддїли жовнірів, які настають, що їх поїздам належить ся першенство. В дійсности всі поїзди, які приходять до Петрограду, є переповнені жовнірами.

Жовніри і моряки в північній Росії стали похатними гандлярами. Вони уладжують виправи на села і повертають відти до міст з хлїбом, мясом, тютюном і цукром. Хоч міські склепи є без товарів, то на улицях можна побачити довгі ряди жовнірів, які продають ріжні товари по дуже високих цінах. Нафти до свїченя дістати в Петроградї не можна, а свїчки продають ся по 1.50 рубля за фунт.

Один фунт цукру є призначений місячно на одну особу, яка купує його на карту за ціну 22 центів за фунт. Муки нема.

Телеграми з богато місцевостий в самарській і московській губернії доносять про голод.

Петроград в передодни голоду.

ПЕТРОГРАД, 24. січня. — **Петроград находить ся в передодни голоду. Нашою задачею є, щоби сей голод наставав постепенно, не нагло, щоби, так сказатиб, перевести організацию голоду",** — заявила вчера п-ні Сміт-Фалькнер, членица комісії поживи, в розмові з кореспондентом „Зєдиненої Преси" принагідно дискусії над поновним зниженем порції хлїба.

„Що є головними причинами браку поживи в Росії?" запитано її.

„Головною причиною є війна, домашна боротьба і обниженє вартости рубля", відповіла вона. „Сорок місяців війни — се затяжка проба для краю, який під зглядом економічних справ і організації зелїзниць стоїть так далеко позаду.

„Зокрема щодо Петрограду то ворохобня ген. Каледіна і непорозуміня з Україною зробили неможливим довіз средств поживи з полудневих провінцій, які є головним жерелом поживи для північної Росії. Зі Сибіри діставали ми доси збіже через цілий час, але з причини сніжних бур в останних днях поїзди не прибули, а вслїд за тим брак хлїба заострив ся".

„Чи під теперішну пору є в Росії подостатком хлїба?"

„Так, але селяни не хочуть продавати збіжа, бо паперові гроші є безвартісні. Вони не можуть за паперового рубля нічого купити".

„В який спосіб думаєте зарадити положеню?"

„Ми мусимо проголосити деякі артикули, як приміром одіж і металеві товари, державним монополем і вимінювати їх на збіже. В сей спосіб селяни дістануть товари, яких вони потребують, а таксамо й ми".

Коли від неї зажадано близших вияснень в справі браку поживи, п-ні Сміт-Фалькнер заявила, що 22 центральних провінцій одержали в останнім місяци 400 возів збіжа, коли місячне запотребоване виносить 6.000 возів. Вона заявила дальше, що задля великої дезорганізації зелїзниць дальші обмеженя є необхідні.

Воєнна нарада в Берлїні.

ЛОНДОН, 24. січня. — Телеграма з Амстердаму доносить, що в Берлїні відбуває ся нині воєнна нарада під проводом німецького цісаря.

В нарадї взяли участь: Гінденбург, Людендорф, канцлер Гертлінг і др. Кільман. Предметом нарад мала бути дискусія над промовою Гертлїнга, яку він має виголосити в парляменті.

В Австро-Угорщині.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Загальний страйк в Австрії наразі скінчив ся.

ЛОНДОН, 23. січня. — **Нині знова появили ся віденські часописи і більшість робітників підняла наново працю у фабриках, доносить телеграма, яка наспіла впрост з Відня.**

Хоч з того можна би виносити, що акція робітників, аби змусити правительство до скорого заключеня мира, скінчила ся, то инші донесеня вказують, що серед робітників дальше кипить та що треба надіяти ся нового вибуху, скоро лише мирові переговори в Брестю Литовськім не підуть добре.

Страйк поширив ся дуже скоро. В четвер мусїли замкнути всї фабрики амуниції. Сотки тисяч робітників залягали улиці. Не було чути співів, не було видно прапорів, говорить телеграма, лише було чути жаданя і погрози.

Через три дні не було часописий.

Купецтво прилучило ся також до страйку і всї склепи замкнено. Друковане часописий здержано і у Відни через три дні не появили ся часописи.

Австрійський премієр проти независимости Чехії.

Австрійський премієр, др. Зайдлер, як се доносить телеграма з Відня, відповідав у вівторок на інтерпеляцію в парляменті. Інтерпеляція дотичила резолюції, яку внесли чеські посли, домагаючи ся права самовизначеня для Чехії.

Премієр зхарактеризував се жадане, заявляючи, що резолюция є уложена в дусї ворожім державі.

„Підстанова ідея сеї резолюції — сказав він — є розвязати істнуючий державний союз і осягнути цілковиту независимість. Таке домагане є заохотою для неприятеля продовжати дальше війну і тому воно мусить бути відкинене кождим Австрійцем і поборюване всїми способами кождим австрійським правительством. Ми ведемо боротьбу, щоби осягнути чесний мир, мир сильний духом справедливости і помиреня, але також ми боремо ся о єдність і силу, які дадуть ворогам до пізнаня, що їх змагання до гноблення є надаремні".

Правительство поробило деякі уступки соціялістам.

Про вислїд переговорів, які відбули ся останного тижня між соціялістами і правительством і які покінчили ся пороблєнем деяких уступок в користь соціялістів, кореспондент доносить отсе:

„Офіціяльна соціялістична партія віднесла цілковиту побіду над крайними соціялістами, але лише в части над правительством, а крайні елементи закусують зуби з причини невдачі, яку спричинила уступчива політика більшости".

Від центрального українського кооперативного комітету всім кооперативам прифронтової частини України.

Товариші кооператори!

Тяжкі хмари знову обложили Україну!...

Ворожі війська стоять на межі українських земель. І богато людий мучать ся думками: чи не ступить ворог на землї України? Чи зіставати ся на місцях і чекати своєї долї? Чи може нищити своє майно і що можна забирати та тікати в сьвіт за очи?

Але невжеж люди і тепер як і позаторік посунуть шукати спокою на чужині? Невжеж вони знову будуть по шляхах, лісах та степах дубіти від холоду, голодувати без хлїба, гинути цїлими родинами? Невжеж знову нестямлені матери губити-муть своїх дітий, а діти батьків?...

Нї, сього тепер не можна допустити! Кооперативи повинні вжити всїх заходів, аби втечі не було! Кооперативи повинні доводити широким масам людий, що тікати нема чого; що се шкідливо, як для тих людий, що втікають, так і для цілої України. Та й самі кооперативи задля щастя і долї України повинні не кидати своїх сїл, не кидати людности, якій вони служать, та працювати і далї, скільки буде сили для добробуту населеня.

А колиб уже настала лиха година і почав би наступати ворог, та наблизив ся на яких 50 до 60 верств, тоді кооперативи повинні взяти ся за підготовку людности. Для того повинні скликувати збори як з членів так і не з членів, і вияснити на тих зборах, як найлекше та найскорше зібрати та змолотити хлїб, як його довести до пути: або спродати для держави, абож вивезти. Як що окремі люди не вправились би із збіжею врожаю, товариші повинні допомоги артілею (гуртом). Кожда кооператива мусить постановити обовязком своєї чести, аби в його районі хлїб не дістав ся ворогам.

Колиб ворог підійшов ще близше, — треба постарати ся постійними засїданнями держати людий в спокою, щоб не лякали ся неймовірних чуток, котрі ширять лихі люди та перелякані сусіди. Се головне.

Також треба подбати, щоб у кождого селянина десь було сховано про запас трохи хлїба, для свого пожитку, так, щоб ворог не поживив ся.

Худобу треба — частину віддати військови за гроші, а частину, потрібну для себе, передержати десь у певним місци.

Тай самим кооперативам також треба подбати і за себе. Готівку зложити в якийнебудь найблизший кооперативний банк, аби було можна взяти назад, коли мине лиха хвилина, бо людям гроші завше будуть потрібні. Крам також потрібний, отже не нищити його треба, а зберегти. Коли підходить ворог, а наші відходять, то тут звичайно буває небезпека від усяких мародерів та грабіжників. Через те кооперативам треба заряня організувати та підготовити охорону з чоловіків невійськового віку і навіть жінок, щоб хоч трохи захиститись від злодіїв; як би вступив ворог, то такі організації змогуть утримати і його від злочинства, колиб хто з ворогів покваплив ся на те.

Отож Центральний Кооперативний Комітет, звертаючись до кооператорів, що працюють у понадфронтовім районі, щиро просить їх, аби вони всїми силами запобігали паніці, не допускали переполоху, заспокоювали людий, утримували їх від утіканя, навчали їх організації охорони, помагали їм забезпечити себе від голодованя та злиднів, та щоби і самі кооперативи таксамо не полохали ся, подумали, як зберегти громадські гроші та добро і спокійно провадили свою корисну працю.

Український Центральний Кооперативний Комітет.

Київ, 15. серпня 1917 р.

(„Комашня").

Галич — давний осідок українських князів.

Воєнний кореспондент Рольф Брандт писав з кінцем 1916 року: — Зима в Карпатах, спокій у війні. На 1.400-метровій горі лежать напроти себе війска у зимовім сні. Останний мій спомин з карпатських долин було бите молотів, будоване і висаджуване у воздух. Се будували нові зелізничі мости, а висаджували старі, які не надавали ся для воєнної кампанії. Почали тиснути сильні морози, такі морози, яких зазнати можна лише в Карпатах. І жовніри забули, що вони вороги; заперестали битву, а почали боротьбу із сею природним ворогом: із карпатською зимою.

Але яка се краса... У ясні дні з галицького фронту видно білі Карпати, які на ясноголубім горизонті видніють наче надземний образ. Є час і нагода надивити ся і налюбувати ся сею красою, бо на боєвій лінії Свистільники-Болшівці-Галич вже від довшого часу панує спокій. Сніжні долини Нараївки, Гнилої Липи і Днїстра не дають змоги ні одній ні другій стороні рушити ся наперед. А артилерія також спить, через що Галич, місто, від якого Галичина перебрала свою назву, спить також сном блаженних на фронті над Днїстром.

Жовнірські окопи провадять в місті тісно помежи будинки. В селі на лівім березі Днїстра розтаборились Росіяни. Але наraз з російської сторони упав один шрапнель, з австрійської прийшов другий у відповідь і зірвала ся буря... Впало ще кілька гранатів, і відтак знова всьо втихає... Днїстер пливе собі спокійним широким руслом, над яким все таки зеленіють луги; отсе одинокий рух, який дасть ся завримітити.

А в полудне місто все таки спить ще спокійно. Се мусить бути гарне місто. При подовгастім ринку взносять ся будівлі ще цілих домів; лише північно-східна часть міста лежить в руїнах. Замкова гора, яка широко взносить ся над містом, охоронила ту часть Галича, яка лежить на полудне від неї, бо задержувала стріли російських гармат.

Часом на руїнах звівить ся жовнір, а деколи воробець, який, почувши найлекший шелест, зриває ся і стрілою летить в сторону Залукви або Крилоса. Лише одинока керниця на середині ринку жиє тепер тим житєм, яким жила і попередно. Вода витікає з неї як і передтим. Над керницею взносить ся камінно-піскова фігура Матери Божої з хлопчиною-Ісусом на руці; фігуру красить терновий вінець.

Отсе є ринок завмерлого Галича, колишнього осідку українських володарів, колишнього столичного міста. В українських часах Галич діждав ся був слави могучої твердині, а його володарі прозивали себе „Reges Haliciae" (королі Галичини). О сю твердиню вела ся столітями кровава боротьба. Від 1340 року Галич належав до Польщі. По першім поділі Польщі австрійське правительство надало сю назву цілому краєви. Так отже Галич став гербом цілого краю. Із старинного українського замку нема ніяких слідів; остали ся лише руїни королівського замку, здвигненого Казимиром Великим.

З руїн галицького замку можна бачити докладно всю околицю. Видно окопи австрійські і російські, видно як в Болшівцях і на Слобідці, в Поплавниках і Ганівцях увихають ся люди. Довкола видно чудові гори, які блищать, повиті снігом. Одним словом: краса... Але краса, яку однак знищено; краса, яку довго будуть оплакувати рідні люди...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДО УКРАЇНЦІВ В МАНДЖУРІЇ.

„Обнімітъ ся, брати мої,
Молю вас, благаю!"

Т. Шевченко.

Більше ніж 260 років нарід український, поєднавши ся з московською державою на підставі Переяславської угоди, як рівний з рівним, заходами московського уряду був завданий у неволю тяжшу, ніж який инший нарід в державі російській.

Останними часами утиски того уряду зробили ся надто прикрі, бо, наприклад, з початку війни з Німцями урядом було припинено відразу українські газети й журнали, коли німецькі друкували ся вільно в Росії.

Так ставив ся старий російський уряд до 35-міліонового народу, який вкупі з Росіянами віддавав житє красших своїх синів на боротьбу з ворогами Росії, того народу, з котрого податки йшли до російської скарбниці виключно на великоросійські потреби, а найбогатшу землю якого російські царі роздали своїм прибічникам та Німцям і експльоатували її ніби свою власність.

Більше ніж 260 років уряд російський пильнував, аби знищити до пня своєрідний дух українського народу і вживав для сього найпевніщих заходів.

Дійшовши до України хитрощами та зрадою „по козацьких вільних трупах", зломавши присягу, — став той уряд російський закровавленими ногами на **душу українського народу — його мову!...**

На Україну прийшли Росіяни урядовці та учителі з примусом скрізь забороняти українську мову; і пішли діти українські вчити ся до тих учителів російської мови. Нарід український слухав по церквах казання пан-отців теж незрозумілою російською мовою, і бачучи скрізь з боку Росіян призирство до своєї рідної мови, **примушений був теж учити ся чужої мови, живучи на своїй власній землі!...**

Уряд російський дбав далі в тім же напрямку: заборонено було видавати газети й друкувати книжки українською мовою, не дозволяли театральних вистав, аби знищити нашу пісню, яку навіть великі музики у західній Европі визнають за найкрасшу славянську, тусаму пісню, про котру наш великий поет сказав, що вона...

„Без золота, без каміня,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово!"...

Взагалі були ужиті всі засоби, щоби з Українця зробити Москаля. І от інтелігенція українська не витримала, відірвалась від народу і пішла в найми до Росіян, бо, здобувши освіту по російських школах, мусіла й посади брати російські і таким чином забувала свою рідну мову.

Протягом більше ніж двох віків такого шляху уряд російський привів нарід український до тяжкого становища...

Тимчасом гурток людий, вірних своїй покривдженій матері-Україні, тайно працював і вкупі з красшими людьми російської держави готував красшу будуччину, не боячись кинати у вязницях та гинути на великоросійській шибениці, аж поки в марті біжучого року не зруйнував царську кормигу й не винищив її прибічників...

Впали вікові пута з невільничих рук і вільно зітхнули груди всіх народів в державі російській...

Та богато встигла зробити лиха на Україні царська російська кормига. Коли всі народи, почувщи себе вільними, почали гуртувати ся, покалічена несьвідома українська інтелігенція, мов вірний наймит старого російського уряду, бояла ся подати свій власний голос, бо „не відомо, що скажуть на се Москалі!"...

Здавало ся, пропала українська справа, та ба — ні!...

Обізвав ся сірий пригнічений український нарід. Певно в нього душа була з чистої криці, бо не перегнули її російські урядовці. І от з тих місць, де колись-то:

„. . . . воля виростала,
Дніпром умивалась,
У голови гори клала,
Степом укривалась"...

залунав гучний поклик: **„Жива ще Вільна Україна!"**

І виявило ся, що по многих місцях України й за її межами залунали голоси з гуртків щирої сьвідомої інтелігенції та поступової української молодіжи:

„Хай живе Вільна Україна!"

Та богато ще є по темних кутках нашого темного люду, який через брак національної сьвідомости, або з матеріяльних рахунків перевернув ся на російський бік і навіть не знає, хто він такий, не знаючи, куди пристати. А приставати кудись негайно треба, бо прудка течія житя занесе далеко, далеко...

От до сих наших українських з похожденя людий ми й звертаємо ся тепер.

До вас, байдужі Українці, несьвідомі „малоросы", темні „хахли", буде се наше слово!

Пригадайте, інтелігенти „московського блекотою в німецьких петлицях замучені", пригадайте, робітники — „московські невільники", свою рідну Україну, де ви народились, яку колискову пісню співала вам ваша мати, як благала у Бога красшої вам долі. То-ж сльози вашої матери розтопили кайданки на ваших руках, то її щирим благаням ви тепер вільні з московських наймів і от тепер ваша стара мати Україна сподіває ся до себе своїх вірних синів!...

Так „розкуйте ся, братайте ся"! В кого ще не спали пута з рук, повертайте ваше серце й думи й працю до неньки України, бо

. . . „Хто маітр забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цурають ся,
В хату не пускають.
Свої діти — як чужії"...

Тай не думайте, коли вже цілком простигло ваше серце, — що відвернувши ся від матери України, — мати-мете яку користь. То було в невільній російській державі, де ви були в наймах; тепер Росія вже вільна, а у вільній державі зрадники та ренегати не мати-муть пошани, бо

. . . „немає злому
На всій землі безконечній
Веселого дому"...

Вже коли тоді, як ваша зрада рідній справі й ренегатство потрібні були російським урядовці, — Росіяни кепкували з вас, лаяли „хахлами", не поважали людину, бо й не можна поважати людину, яка сама себе зве тою лайливою назвою „хахол", коли навіть під той час було так, — то будьте певні, що тепер, як Україна стала вільною, — побачивши вас на старій ренегатській службі, — Росіяни поставлять ся до вас з погордою і дійдо „в хату не пустять". Ваші діти, яко щира молодіж, чулим серцем зрозуміють ваші думки й справді стануть вам чужими.

От через те, навчаючись чужого, не цурайте ся свого. Пригніть до Української Громади, вчіть ся рідної мови та славетної української історії; не соромте ся, що забули, або не знаєте, бо вам більше ніж два віки забороняли те знати.

Не тим сором, хто не знає, а тому, хто не бажає знати!

. . . „Так не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тілько
На чужому полі...
В своїй хаті своя правда
І сила і воля!"...

До своєї хати заклякаємо вас, Українці, до будови нового, вільного житя, щоб порозумівшись між собою утворити лагідну будучність у братерській згоді з иншими народами.

Оттоді, по заповіту нашого батька Тараса

. . . „забудеть ся срамотня
Давная година
І оживе добра слава,
Слава України,
І сьвіт тихий, невечірний,
Новий засіє"...

Українська Манджурська Окружна Рада.

(„Засів", ч. 1, з 18. падолиста 1917).

ЗАСІВ.

(Програмова статя харбінського „Засіву", ч. 1, з 18. падолиста 1917 р.).

Вийшов сіяч сіяти. І впало одно зерно при дорозі, і налетіли птиці і склювали його; одно впало між каміне і скоро зійшло, але коли зійшло сонце, воно засохло, бо ґрунт не глибокий був. Одно впало між терниву і виросла тернина й заглушила його; одно же впало на добру землю і дало врожай в трийцять, в шістьдесять і сто раз.

(Ев. Матф. Гл. XIII, ст. 3-8).

Впали окови, в які було закуто українське слово і воно полилось бурхливими ріками серед української людности. Стоїш осторонь, дивиш ся й любуєш ся, як ті ріки розливають ся, захоплюючи все більші та більші простори не тільки України, а і поза межами її, де тільки мешкають Українці.

Та бурхлива ріка докотила ся і до нас. Вона будить нас і кличе до праці, до сьвітла, до гуртовaня. Українці Далекого Сходу й Манджурії підхопили той заклик і почали гуртувати ся в спілки та громади. І приємно тепер бачити і чути, що по ріжних містах, навіть у селах, згуртували ся громади, відчинили книгозбірні (бібліотеки), скомпонували музично-драматичні гуртки, відкривають українські школи, передплачують і читають українські газети, журнали та инше.

І все те робить слово, наше рідне слово, слово українське.

Тепер ми тільки побачили, о скільки є велика потреба в українськім друкованім слові і який на нього великий попит. Усі видавництва українські не встигають видрукувувати книжок, а книгарні завалені тисячами замовлень і ледви спромагають ся висилати замовлені книги.

Тепер ми тільки маємо змогу бачити, як українська людність голодувала, не маючи насущного — друкованого рідного слова.

Разом з волею в ріжних місцях України вийшли в сьвіт часописи та журнали, тисячами примірників друкують ся рідні книги і все те розливає ся по найдальших закутках; воно там читають ся, перечитують ся і дає нам можливість пізнати: хто ми і що ми, скільки нас і чого нам треба, і навчає, що ми повинні робити, щоби здобути собі красшу долю.

Маючи на увазі той великий інтерес, який виявили Українці до свого рідного слова і до ріжних галузий знаня, Українська Манджурська Окружна Рада має своїм обовязком, під сі тяжкі часи, які переживає Україна, виступити сівачем на рідній ниві і, випускаючи тижневик „Засів", закликає всі верстви української людности допомогти їй у сій роботі гришми і працею. У. М. О. Р. має надію, що шановні читачі „Засіву" допоможуть своїм знанем надати інтересу йому не тільки для Українців, а і другим народам, котрі хоч трохи цікавлять ся українською справою.

Випускаючи в сьвіт перше число сеї невеличкої часописи, Рада надіється, що слово наше, рідне слово, впаде не при дорозі, не між тернину і не між каміне, а западе глибоко в душу, розростеть ся і дасть гарний врожай на користь нашій рідній справі — відродженя України.

Читайте українські книжки і ґазети бо часто читане воно до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

НЮ ЙОРК, Н. Й.

УКР. ТОВ. „ПОДІЛЬСЬКА СІЧ" в Ню Йорку

— устроює —

в суботу, дня 26. січня 1918 р.

о годині 7.30 вечером

в гали Народного Дому,

217-219 E. 6th St., New York, N. Y.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

Музика П. Гуменюка.

ВСТУП 25 ЦНТ. ВІД ОСОБИ.

Шановна Громадо! Піст скінчив ся, пора забавитись. В тій цілі устроює тов-о „Подільська Січ" баль і запрошує всіх охочих до забави на сей баль. На балі приниматиме ся, бажаючих вступити в члени тов. „Подільська Січ", за оплатою половини вступу. Товариство дає своїм членам в разі недуги 6 долярів тижневої запомоги, а в разі смерти платить 100 долярів на кошти похорону.

За добру забаву на бали ручить

8,10i11 КОМІТЕТ.

ЧИТАЧІ „СВОБОДИ"

гордять ся своєю ґазетою. Вона пише так по щирости, так зі серця, так переконуючо, що кождий Українець се чує, що то його ґазета. Нехай же кождий Українець оплатить також щиростию і стараєть ся поширити „С в о б о д у" між знакомими. Се найтаньша ґазета.

в Злучених Державах:		В місті Джерзи Сіти і за границю:	
на рік	$3.00	на рік	$3.50
на пів року	$1.75	на пів року	$2.00
на 3 місяці	$1.00	на 3 місяці	$1.25

Гроші належить посилати на слідуючу адресу:

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

З житя української громади в Харбіні.

Минулого року (1916), ще за старих часів, у Харбіні була велика потреба школи, бо істнуючі не вміщали всіх, бажаючих вчити ся грамоти. Українська громада по змозі помогла загальному горю відкритем початкової школи, в яку вмістило ся більше ніж 100 дітий. Містилась вона в зелізничій школі і наука в ній відбувала ся в другу зміну, себто з 1-шої години дня.

Се явище було дуже ненормальне і громада стала піклувати ся про збудоване власного мешканя. Вона енергічно взяла ся за здобуте коштів, але, не зважаючи на те, що громадяни щиро відгукнулись на таке добре діло, за браком деяких матеріялів і надзвичайною дорожнечею матеріялів та робочої сили, роботи було припинено. Разом з тим повстало питане: деж містити ся українській школі? Щоби вийти з такого становища, Український Клюб удав ся з просьбою до Зелізничого Союза, але, як то кажуть, там воно і заснітило ся. Тоді Клюб звернув ся до п. Управляющого дорогою, а звідти сю справу було передано до Шкільного Комітету.

Комітет просьбу Клюбу розглянув і постановив: „Позаяк комітет заводить з нового шкільного року загальне і даремне навчане в початкових школах, — в істнованю української школи, яко благодійної нема потреби".

Виходить, що ніби Українці повинні були відмовитись від свого дитяти, біля котрого вони останний час так гуртували ся.

На підставі учительського зїзду, що коли набереть ся в школі учнів другої національности 30 душ і вони побажають вчити ся своєї рідної мови, держава повинна видати кошти на утримане такої школи,—Клюб звернув ся до Українців з закликом посилати дітий до своєї школи, де буде вчене рідною українською мовою. Таким чином набрало ся більше ніж 70 дітий і комітет змушений був дати мешкане для школи і обіцяв видати кошти на учителів і утримане школи.

Школу відкрито на три розділи при двох учительках, одним учителю співу, одній учительці рукомества та законовчителю. Урочисте відкрите школи відбуло ся 17. (30). вересня 1917 р. На молебен зібрало ся богато людий, між иншими представники від шкіл других національностий. Усі вони в палких промовах витали Українців з їх національним сьвятом — з відродженем української школи.

Представник шкільного комітету сказав, що йому дуже приємно відзначити таку корисну працю громадян Українців і що комітет ніколи не буде гальмувати її, а навпаки, дасть все, щоби школа могла розцвисти ся в пишний цьвіт. Його промова була покрита гучним „Слава" і співом „Де згода в семействі".

Більшої врочисти надавав сьвятови великий аматорський хор, проспівавший молебен, „Ще не вмерла Україна", „Заповіт" та деякі українські пісні.

Побажаєм же українській школі, щоб вона ширилась та процвитала, щоб вона виховувала щирих синів України — працьовників на добробут її людности.

О. Сумний.

(„Засів").

Туга по Україні.

Сонце, ніби нехотя, скотило ся з небосхила. Остатний промінь його блимнув, озолотив простори і згас. Смеркає. Холоне, розпалене соняшним проміном, повітре. Стихає денний шум і житева метушня. Все шукає спокою, все прагне відпочинку.

Але думи... думи Українця не стихають. Вони роем обсіли його стомлену голову і несуть його вперед, туди за сонцем, котре пійшло будити його любу, його милу Україну до праці, до нового житя.

І встають перед ним рідні малюнки.

Вони, як легкокрила пташка, несуть його на сіножати, на просторі поля, де хлопці з дівчатами, з піснею та жартами, громадять запашне сіно, жнуть та складають в довгі копи снопи злотистої пшениці, а осторонь бродять круторогі, жддучи, коли то вже господар докладе останний оберемок сіна і повезуть вони його складати у високі стирти.

Несуть вони його під тихі верби, де сховали ся від людського цікавого ока закохані. Крізь вітя верб пробиваєть ся проміне блідолицого місяця, а в садочку, у густім вишнику, ллєть ся гучний спів соловія. Чорнобривий пригортає свою милу до палкого серця, а вона милує й, зазираючи йому в його карі очи, шепоче: „Ти мій милий, ти мій"...

То бродить він по ярмарку, де брязкіт зеліза, горшків та макітер, мукане волів, їржане коний, викрики циганів та перекупок, герготане жидів, жалібні причитаня старчихи та спів сліпого бундуриста, — все зливаєть ся і шумить, як бурхливе море і воно несе його на могутних филях, несе в безмежні простори...

І прокинув ся він від тяжких дум. Одноманітне тикане годинника зворушує нічну тишу.

Десь загавкала собака. Хтось пройшов попід вікнами, гупаючи важкими чобітьми по брукованій дорозі.

І знову все стихло.

Ох, і тяжко, дуже тяжко жити одному між чужими людьми, в далечині від рідної України. Вередливе житє відірвало його від рідної оселї, від рідних ланів, від блакитного неба і понесло його між піски та гори, де сонце пече немилосерно, де від лютих морозів тіло каменіє.

„Ще один рік, ще один лиш рік перебідую, а там... О, там задзвонить дзвінок, засвистить машина і понесусь я на мою милу Україну" — думає він, але злидні та голод знову вертають його до дійсности і з тяжким стогоном вириваєть ся з його змучених грудий: „Колиж то се буде, коли?"...

О. Сумний.

(„Засів").

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

Читайте „Свободу" і приєднуйте й нових передплатників!

В кождій українській хаті повинен находити ся Календар У. Н. Союза.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Сенатор каже, що тепер наступить незгода в конгресі.

Сенатор Гардінг, републиканин з Огайо, заявив, що політична критика сенатора Стона, з якою він виступив у сенаті минувшого понеділка, отворила дорогу для вільної критики, через що дотеперішна партійна згода в сенаті пропаде раз на все.

Сенатор атакує міністра війни.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Сенатор Джордж Чемберлін, демократ з Орегон, виголосив минувшого четверга в сенаті у Вашінгтоні промову, в якій затакував теперішного міністра війни Бекера за недбальство і за се, що не подає правдивих відомостий про приготованя і про хід війни. Натомість оправдував президента, бо каже, що президент діставав сам лихі інформації від Бекера. Головним жаданєм Чемберліна було основанє воєнного кабінету з трох осіб.

Нові зарядження адміністрації поживи.

Відкликуючи ся до американських господинь, аби щадили поживу, адміністрація поживи видасть правдоподібно сього тижня нове зарядженє, щоби два дні в тижни не їсти пшеничних страв, два дні не їсти вепрового мяса і один день в тижни не їсти мяса иншого роду. Се буде відносити ся також до готелів, ресторантів і т. п.

Тафт побоюєть ся за Канаду.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Бувший президент Злучених Держав, Віліям Говард Тафт, говорячи в соймі стейту Массачусетс, заявив, що треба всіми силами підтримати змагання в ціли основаня союза держав для виборення мира по стороні аліянтів, бо в противнім случаю Англія не буде всилі заплатити відшкодованя, а тоді Німеччина скаже, що Канада „є якраз відповідною ціною для покритя відшкодовань".

Почтові зарядження супроти айришських часописий.

Начальник нюйорської почти задержав три айришські часописи: „Гелік Амерікен", „Айріш Ворлд" і „Фрімен'с Джорнал", повідомляючи видавців сих часописий, що від 19. січня їх часописи тратять право почтової пересилки, тому, що деякі статі є писані в такім тоні, який нарушує почтовий закон. „Айріш Ворлд" з 19. січня писав приміром під наголовком „Айришські женщини апелюють до Вілсона": — „Жаданя, представлені ірляндськими женщинами президентови, мають самі собою характер, який повинен забезпечити їм безпроволочне здійснене в практиці. Під сю хвилю патріотичні сини і доньки Ірляндії з надією очікують нагоди на айришській земли основати айришську республику. Який вплив буде мати петиція айришських женщин на президента? Він не буде вічно продовжувати обороняти справу малих національностий, а упорно іґнорувати Ірляндію. Президент Вілсон спроневірив би ся сам своїм переконаням, коли би він був глухий на домаганя Ірляндії. Можемо певно твердити, що всяке говорене про винагороджене шкоди малим національностям є найбільшою поганню, коли сі, які позволяють на таке говорене, не мають нічого сказати про страшну несправедливість роблену Ірляндії і иншим угнетеним народам під анґлійським правлінєм. Але позвольте нам сподівати ся, що президент Вілсон не позволить зробити і спомагати таку погань".

Протианґлійська пропаґанда в Злучених Державах.

Сьвященик др. Гю Біркгед з Ню Йорку, який щойно повернув з Франції, передав Американцям від ґенерала Першінґа отсю його заяву: „Скажіть їм, що се є найтяжша задача, яку колинебудь на нас вложено і ми звернули свої очи до них позад нас, до свого дому. Коли би ми могли знати, що кождого дня і кождої години вони стоять при нас, то се додало би нам відваги і охоти". Говорячи про небезпеку, др. Біркгед сказав, що „найнебезпечнійшою пропаґандою в Злучених Державах є протианґлійська пропаґанда".

$1.000,000.000 для Ірляндії?

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

По цілій Ірляндії розійшли ся вісти, що правительство Злучених Держав приготовляє для Ірляндії позичку в сумі 1.000,000.000 долярів, аби тим способом допомогти Ірляндії здобути цілковиту автономію.

„Свобода для всіх і все".

Ван Дайк, демократичний посол з Міннесоти до конгресу Злучених Держав, вніс в палаті послів резолюцію, щоби за воєнний клич приняти фразу: „Свобода для всіх і все".

Українці в американській армії не забувають про Сиротинець.

Головний рекордовий секретар Українського Народного Союза, п. Михайло Угорчак, передав нам до поміщеня отсей лист: „Ми нижше підписані Українці в таборі Генкок, в Авґуста, Джорджія, пересилаємо по долярови яко різдвяний дар для дітий, які виховують ся в Українськім Сиротинци у Філядельфії, Па. — Дмитро Лохайовський і Михайло Балко".

Ґомперс проектує 7-годинний день праці.

У своїй промові на конвенції „Злучених Майнерських Робітників" у Індіянаполіс, Індіяна, Самуїл Ґомперс, президент Американської Федерації Праці, піддав гадку, щоби на час війни завести в цілій державі 7-годинний день праці замісць промислових зарядженя адміністратора опалу. „Замісць заводити один безробітний день в тижни (понеділок) і позбавляти міліони робітників праці, — говорив Ґомперс — я пропонував би знести сей день, а в цілій державі завести 7-годинний день праці". Тоді робітники працювали би і можна би щадити уголь.

Жадають поновного переслуханя справи Емми Ґольдман і Беркмана.

До федерального трибуналу внесено просьбу о поновне переслуханє справи Емми Ґольдман і Александра Беркмана, засуджених по два роки арешту і по 10.000 долярів гривни за конспірацію проти військового закона.

Каже, що він спалив свій квестіонар.

В Ню Йорку заарештовано 30-літнього Юрка Декана, який мешкає під ч. 614 Іст 5-та улиця. Федеральний комісар закинув йому, що він (Декан) спалив свій військовий квестіонар. Арештований заперечив сей закид. Декан є натуралізованим горожанином Злучених Держав. Родив ся на Угорщині; має трох братів в австро-угорській армії.

Сенат стейту Кентоки рішив ся за прогібіцією.

Голосами 28 проти 6 сенат стейту Кентоки заявив ся, щоби в згаданім стейті завести загальну прогібіцію. Сю справу дасть ся населеню під голосоване підчас виборів в падолисті 1918 року і коли населене заявить ся за прогібіцією, то вона вийде в житє 30. червня 1920 року.

Надзвичайні вибори в Ню Йорку.

Ґовернор нюйорського стейту зарядив, аби дня 5. марта б. р. в місті Ню Йорку відбули ся надзвичайні вибори чотирох послів до стейтового сойму, котрих місця є тепер вільні.

Згоріла фабрика скла.

В Індіянаполіс, Інд., згоріла минувшої середи фабрика скла Стюарта Керея; шкода виносить 100.000 долярів.

Газета для жовнірів у Франції.

Ґенерал Першінґ позволив видавати газету для своїх жовнірів у Франції. Газета буде носити назву: "The Stars and Stripes".

Заграничнa торговля Злучених Держав за 1917 рік.

Заграничнa торговля Злучених Держав за 1917 рік виносить 9.178,000.000 долярів, або о 1.300,000.000 більше ніж в 1916 році. В 1917 році Злучені Держави вивезли за границю товарів на суму 6.225,000.000 долярів, а із заграниці спровадили товарів на суму 2,952,000.000 долярів. Золота спровадили до 538,000.000 долярів. Чистого доходу з торговлі остало ся 3.274,000.000 долярів.

КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Здали піврічні іспити.

Піврічні іспити на Манітобськім університеті здали успішно отсі Українці: М. Мигайчук, П. Козар (IV. рік фільософії); А. Загарійчук (III. рік фільософії); А. Гнатишин (II. рік фільософії); Е. Козловський (I. рік політехніки); І. Ткачук (I. рік політехніки); Б. Дима (II. рік медицини) й І. Корчинський (I. рік художництва).

Др. Сушко соціялістом...

„Канадійський Фармер" доносить, що професор др. Олександер Сушко, бувший редактор „Канадійського Русина" (органу грецько-католицького єпископа), а відтак редактор „Ранка" (органу українських презбитеріянів), вступив тепер до соціялістичної партії...

Квебек не відлучить ся від Канади.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

По промові Льомера Ґуйна, премієра Квебеку, який заатакував резолюцію про відірване Квебеку від канадійської конфедерації, посол Франев, який вніс сю резолюцію, цофнув її назад.

Прогібіція в провінції Квебек.

Провінція Квебек буде цілком „суха", почавши від 1. мая 1919 року.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Англія приобіцяла полагодити ірляндську справу.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Англійські політики — як доносить кореспондент Злученої Преси — заявляють, що як би там справи не стояли, Англія полагодить ірляндське питане.

Мирові услівя Бельгії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Мировим услівєм бельгійського правительства, о скільки воно відносить ся до самої Бельгії, зазначене у відповіди на мирову ноту папи Венедикта, є цілковита політична, економічна і територіяльна независимість Бельгії.

Австрійський цісар за независимою Бельгією.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Австрійський цісар і угорський король Карло налягає, щоби Бельгії признати повну независимість, таку, яку вона мала перед війною.

Дезертири в Швайцарії мусять примусово працювати.

Швайцарське правительство зарядило, що військові дезертири або ті, що втікли зі своєї держави перед військовою службою, а тепер перебувають у Швайцарії, мусять примусово сповняти приватну службу. Під теперішну хвилю є в Швайцарії около 30.000 таких мущин і правительство формує з них відділи по 150 людий і вони під наглядом швайцарських офіцирів мають молотити збіже, замітати сніг, рубати ліс і дерево, доглядати корови, вівці, кози, безроги і господарський дріб, а на весні будуть управляти і засівати ріллю і т. п. За се дістануть від держави харч і удержане, одіж і одного франка денно.

Чічерін відїхав до Росії.

Юрій Чічерін, російський революціонер, іменований російським амбасадором і арештований в Лондоні, проти чого Лев Троцький протестував, відїхав в четвер (3. січня б. р.) вечером з Лондону до Росії.

Поляки в Лондоні.

Дня 19. грудня 1917 року в Лондоні відбули ся збори таємних Поляків під проводом графа Вл. Собаньского; зорганізовано нове польське товариство, яке має на цілі зорганізувати всіх великобританських Поляків під прапор независимої і злученої Польщі з доступом до моря. Се товариство буде попирати польський народний комітет і буде проводити політику по стороні аліянтів.

Німецька газета в Петрограді.

З днем 21. грудня 1917 року заходом правительства большевиків у Петрограді почала виходити в німецькій мові часопись „Fackel" („Смолоскип").

Вибори на Донщині.

При виборах на послів до російських установчих зборів голоси Донщини розбили ся, як слідує:

партія Каледіна	1,856.080
соціял-революціонери	293.288
большевики	89.277

Британія видає 37,585.000 долярів денно.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Андрю Бонар Ло, британський міністер фінансів, заявив, що під теперішну пору Англія видає на війну 37,585.000 долярів денно.

Англія має іменувати духовного опікуна для Палестини.

Доходять слухи, що англійське правительство має небаром іменувати папу Венедикта XV. духовним опікуном Єрусалиму і цілої Палестини.

Пошесть в Хінах.

Останними часами в Хінах почала ширити ся пошесть, яка виряджує величезні знищеня між населенєм. В деяких містах десятки трупів лежать по улицях і ніхто їх не забирає. Правительство не робить ніяких кроків, аби запобігти поширюваню пошести.

Дорожня в Італії.

У Венеції зачинено загально знаний американський ресторант „Даніелі". Се стало ся з причини браку гостий і з причини незвичайно великих коштів поживи і опалу. Міський заряд підвисшив ціну пшениці о дальших 10 центимів за фунт. Усталено також ціну кінського мяса на 2 ліри до 3 ліри і 40 центимів (68 центів) за один фунт.

В Англії бють коні на мясо.

Брак мяса в Англії дає ся так дуже відчувати, що, щоби запобігти сьому, англійські військові власти наказали різникам убивати коні на мясо. В Лондоні є вже 30 склепів, де продають кінське мясо. Ціна мяса шість пенсів за один фунт. Продають його головно Бельгійцям і иншим, які від початку війни перенесли ся жити в Англії.

Рибяча товщ і олива в Норвегії.

Комітет знавців, покликаний норвежським правительством, аби переконав ся, чи можна виробляти товщ і оливу з риб, заявив, що його перші проби оказали ся успішними. Товщ з кита, змішана з иншими родами товщи, може надавати ся також до виробу масла. В Норвегії є тепер вже дві фабрики виробу рибячої оливи.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. Г., Шікаго, Ілл. — Вислати Вам гумористичну часопись „Геда" ніяк не можемо, бо ми одержали лише одно число. Натомісць сповнимо просьбу наших читачів і помістимо в „Свободі" кілька образців з сеї часописи.

Всім интересованим. — В ч. 8-мім „Свободи" було поміщене оголошене, що правительство Злучених Держав потребує робітників. Всі ті, які бажали би після того оголошеня дістати роботу, нехай візьмуть зі собою те число „Свободи" і удадуть ся з ним на головну почту у своїй місцевости, заявляючи, що хочуть поінформувати ся про сю справу у члена United States Civil Service Commission.

Купуйте Календар У. Н. Союза. Коштує 50 цен. разом з пересилкою.